

IRÓK ÉS IRÁSOK

A szarvasbika

— Tabéry Géza új regénye —

Egy eddig is jelentős erdélyi írónak Budapestben az *Athenaeum* kiadásában megjelent regénye a „Szarvasbika”. Tabéry Géza már a háború előtti időkben egyike volt azoknak a fiatal íróembereknek, akiket a kritika egyhangú elismerése, mondanivalóknak frissessége méltán kiemelt az irodalmi tömegtermelők szürke soraiból. Már első regényével, a „Néma harc”-cal feltűnést keltett. Egyre-másra jelennek meg többi kötetei is: a „Klematiszos udvar”, a „Vesta Flagelláns”, stb., stb., melyekben egy különös látás, finoman érzéki és érzéken szubtilis író mondja el történeteit, olyan kész, kiforrott művészettel, mely bármelyik nyugati viszonylatban hirtelre vergődött íróművészeknek is becsületre vált volna. Azóta Tabéry Géza elérkezett a kiforrott férfikor küszöbére, látása élesebb, letisztultabb, finomkodása erővel párosultabb lett. A „Szarvasbika”, mely történelmi regény — tehát a fantáziát, jellemző erőt sokkal jobban próbára tevő írásmű, mint a polgári regény, — ennek a kiforrottságnak, ennek a letisztult, lehiggadt erőnek ékes bizonyossága.

A „Szarvasbika” történelmi miliójét nem a pontos korrajz és transzylvániáskodó különködés teszi megkapóvá és érdekessé, hanem az az elbűvölő lélekletés, amellyel a két Bolyai romantikus, zseniáltságából és megható emberi gyöngeségekből összegyurt életét, művészi pompás eszközeivel az olvasó elé rögzíti. E rajz keretében élő elevenéssel tárul szemünk elé a tizenkilencedik század eleji erdélyi mágusvilág, ez a külön glóbus, mely olyan tökéletes következetességgel tudott elzárkózni minden elől, ami haladást, nyugateurópai fejlődést jelent, mint amilyenre egyetlen más kultúrország arisztokráciája nem szolgáltatott példát. Ezzel az exkluzív világgal szemben éles ellentétként, kirívó tragikumként fejlődik, bokrosodik, bomlik ezer színekbe a két Bolyai élete, mely a regény folyamán és a szerző művészetének alakító hatása alatt: az örök magyar sors szimbólumává magasodik. Csillagvilágok álma az ész pozitív ábrándja, a végtelemségnek matematikai formákba öntött érzékelése tartja állandó izgalomban, e két tragikus magyar zsenit, akikben a szellem tévelygése a szív legköltőibb hevületével találkozik.

Csak természetes, hogy e két rendkívüli, a mindennap szürkeségéből fejjel kimagasló emberpéldány megbolygatta maga körül a szokványos morál ingoványát és egyéniségük magnetikus ereje a legszebb erdélyi asszony: Teleki Anna szerelmét vonzotta

A chaszid bűnhődése

— Igaz történet —

Irtá Izsák Arnold

3
És valami feneketlen megvetést érzett az álnok öreg ember iránt, aki a szent talisza burkoltan, szent szavakat morzsolva, ajkán isten igéje, szívében pedig a bűn és a kárhozat. — Gonosz, hitvány ember vagy — mondotta kimenőben — megátalkodott lélek, átok fakadjon minden lépésed nyomán! Al-chaszid vagy, nem érdemled meg a földet, még kevésbé istennek ezt a hajlékát. Az igazságnak pedig ki kell derülnie.

Kiment a friss levegőre. Agya zugott, szíve mind erősebben vert és eszelősen indult a város felé, hogy beordítsa minden erejével, hogy az elmúlt szombat Szodoma és Gomorra légkörében élt, gonosz emberek között, akik csak mimelték a jámborságot és a zsidó erényeket. Megmaradt kis erejével futásnak indult, amikor hirtelen elbotlott és eszméletét veszítette. Elterült és egy ház kapuja előtt találtak rá a járőrök.

Az emberek vízzel, frissítőkkal élesztgették. Dörzsölték kezeit és amikor magához tért, egy öreg ember állott fölötte.

— Mi bajod testvér, honnan jöttél? — kérdezte barátságos szóval.

Reb Slojme nem tudott felelni. Az emberek még egy ideig dörzsölték a szívetjét, frissítették, homlokát permatették, de amikor még mindig nem beszélt, otthagyták. Csak az öreg ember maradt mellette.

— Testvérem, légy bizalommal hozzám, mondd meg honnan jöttél, merre tartasz, mi bajod és hogy kerültél ide, a házam kapuja elé.

magához. Ennek a szerelemnek minden izgalmas vívódását, a vágy és gőg, az erő és szerelmes gyöngeség minden vívódását Tabéry Géza mesteri kezekkel rajzolta meg. Minden során megérik, hogy neki magának is személyes élménye volt a Bolyaik sorának kutatása. S bár a szerző erős igyekezetet árul el regénye folyamán arra, hogy a flauberti „impasibilité” elvét érvényesítse, hogy alakjainak életét, tragikus kifejlés felé lejtő sorsát a művész hideg távlatából nézze, ez az igyekezte mégis kárba veszt, épen egyéni érdeklődésének el nem leplezhető melegségében. Magasan izzó szenvedélyek lidéretűze imbolyog végig az egész regényen. Teleki Anna forró, elrejtett szerelme, mely Bolyai Farkas különös, zord titokzatossága felé lendül, végül is fiában, Jánosban éri el betetőzését és egyben szomorú végezetét. Tabéry keleti pompával opalizáló, nyugati dekadencián kiérett erotikája e szerelem testi és lelki rajzában egyes helyeken a tökéletesség, a művészi erő és mélység vonaláig lendül.

A Zsidó Nemzeti Szövetség nagyintézőbizottságának gyűlése

Felhívás a hitközségekhez az iskolakérdésben

A Zs. N. Sz. elnöksége a szövetség nagyintézőbizottságának ülését június 1-re hívta össze Nagyváradra. A gyűlést a Kereskedelmi Csarnok kistermében, fogják megtartani. Minthogy az ülés tárgysorozatának egyik legfontosabb pontja az iskolakérdés, a szövetség felkéri az összes érdekelt iskolafentartó hitközségeket, hogy az iskolakérdés megtárgyalására küldjék el — írásos meghatalmazással — megbízottait. A gyűlés hétfőn délelőtt 11 órakor kezdődik.

Az angol-török viszony kiélesedése miatt neveztek ki Lord Plumer tábornokot

Palesztina az angol keleti politika központjában

(London, március 27. Az Uj Kelet tudósítójától.) Lord Plumernek Palesztina kormányzó-jává történt kinevezését az angol sajtó az angol-török viszony kiélesedésének tulajdonítja. A „Daily Telegraph” szerint azért neveztek ki ezt a kimagasló katonai egyéniséget Palesztina élére, mert a törökök a kurd felkelés leverése után, sok jel szerint, Irakban való katonai kalandra készülnek. A kontinensen eddig az a vélemény uralkodott, hogy az angol-török közeledés a lejtőn van, ez a vélemény azonban az utóbbi időben nem bizonyult valósnak. Ujabban ugyanis a törökök Iraknak Mosul országrészére igényt tartanak, jöllehet a Népszövetség nem úgy határozott. A Népszövetség, mint ismeretes Iraknak ezt a részét angol katonai fenhatóság alá helyezte.

A törökök mindazonáltal erősen mozgolódnak azon a környéken és a kurd felkelés le-

Külön fejezetet érdemelne nyelvezete nehéz aranyvetésének méltatása. Sallangoktól lehántott, érett gyümölcsök mézével csurrando e nyelv, mely korszerű és modern egyben s mely mégis messzesik minden mesterséges archaizálástól. Valami önkéntelen zeneiség párosul e nyelvben a művész öntudatosságával összekevert, különös izzású színekkel.

Ami legteljesebb, legművészebb e regényben — az a kompozíció. Művészi értékének legfőbb kritériuma, hogy a regény történelmi miliójében a hangulati elem percre sem nyomja el az emberábrázolás pontosságát, realitását és hűségét. Ami egyedül hiányzik belőle: az a világnézeti állásfoglalás. De Tabéry Géza még korántsem ért oeuvrejének végére, nagy tehetsége most érkezett meg ama nagy írói feladatok elé, melyeket bizonyosan be is fog teljesíteni.

A „Szarvasbika” rendkívül elegáns kiállítása az Athenaeum izlését dicséri. Kapható az Uj Kelet könyvosztályában is. Salamon László

verésére megszervezett katonai erőket nem szerelik le, sőt újabb jelentések szerint, ezt a szervezkedést még jobban kiegészítik, nyilván mert támadó hadjáratra készülnek. Az angolok ezért egyik legkiválóbb és az utóbbi háborúban több győztes csatát nyert hadvezérlőket küldik a veszélyeztetett vidék közelébe, nehogy Irak keleti határán meglepetés érhesse őket.

Lord Plumer, aki hatvannyolc éves, nem szívesen vállalta ezt a pozíciót, azonban a király és a miniszterelnök határozott kívánságára mégis elmege Palesztinába.

Lord Plumer politikával soha sem foglalkozott, mindig is kiváló katonának bizonyult és bizonyára mint Palesztina kormányzója inkább katonai minőségben fog az ügyek élén szerepelni.

— Ha nem nagyon zavarnálak, arra kérek gyere ki, mert olyan természetű dolgot mondok el neked, amit nem jó társaságban meghallgatni.

— Hát ebben a társaságban bizony ne is mondd el a mondanivalódat. Engedd, hogy ezt a játszmat lejátsszam, azután átmenyünk egy másik korcsmába. Mert abból már nem engedhetek, hogy ne korcsmába adjam le jótanácsaimat.

Elementek egy másik korcsmába, ahol alig ült valaki és egy-egy pohár pálinka mellett megtanácskozták a dolgot.

Duved mindenekelőtt hallgatást követelt.

— Senkinek nem szabad tudnia, hogy mi készül, önnek sem, jó zsidó ember. Egyetlen kötelessége van és pedig itt maradni néhány napig és nyugodtan élni, mintha mi sem történt volna. Biztosítom önt afelől, hogy a pénze visszakerül. Mi azonban egymást mindaddig, amíg ez meg nem történik, nem ismerjük.

Annyi bizalmatkelő bátorítás volt ennek az egyszerű embernek a szavaiban, hogy reb Slojme teljesen meg volt nyugtatva, hazament és közölte lakásadójával, hogy még néhány napig itt van dolga, addig legyen bizalommal hozzá, a szálláspénzt és az élelmezésért járó kis összeget majd rövidesen megtéríti.

Multak a napok, hétfő, kedd, szerda... és eljött a pénteki nap is, fordulója annak a szomorú napnak, amikor reb Slojme megismerkedett a szélhámossal. Megelevenedett a mulhethi kép, de ezuttal nem a nyugalom galambszárnyai tárultak szíjjel a zarándok lelkén, hanem egy nagy kérdőjel emelkedett fel előtte: mi fog most történni.

(Folytatjuk)

„Ne A „Viitoru

(Bucuresti-Bukarest tudósítójától.) Az egy mentben, de a bukaresten harcot hirdete a kormány éberségét érdekes módját eszelt titokban készíti elő csupán a gyűlés elő a kormány retorziós

A kor népsz

Ezeknek, a hirtelen népszerűsége a kormány és Tatarescu miniszterintézet valamennyi hívta őket, hogy a mozgólódásairól ideje. A liberális párt felhívta természetesen szintén érdeklődésben. Belpolitikai gyűjteménye a csodalegtantásztikusabb sorsra érdemes ok szokása, hogy hiba logikával „kétségbe” az ellenzék a kisebb kormány zsoldjába

Ugyilátszik, hogy magóriáknak a kö megföhökentette, le szimbólikus jelenté kezdetni.

„Nu vorba ci nem tények — hogy az eddigi szerkesztősége is tartotta.

Az idézett cik konstruktív tevéken működése között. sorakoztatja fel a mindegyik nagyszatja az ellenzék ténét tehetetlen gár

— Itéljen a leg végén a Viitoru

Azt hisszük, e szükség, elégszer már a parlamentben rumain is. Bennük csak a kormány már a mérleg be nem lehet az ellenzék megcsinálta meg ezalatt csak hozzászában pontos ket gyárt, az ellenzék viszonya a felcseserlődnék. P vajjon jök-e azok mány tető alá h szempontból név torul mérlegére.

Egy kis ö

Egy dolog b öndic-é és mint tatas” véghezvis festéket. Mert le da-akat. Azt írja

„A kormány regátbau és vala művészek tulajdon

Ehhez nem ki tudja, hogy földreform körü interpellációk le

„A kormány nyugdíjasok fiz

Erről meg köztisztviselőneként a „Viitoru” bolott még ma negyvenévi sz

dij ol megrokka

„A kormány ami ezeknek az zálta és szapor

Nemely em

„Nem szavak, hanem tények“

A „Viitorul“ mérleget készíti a kormány nagyszerű cselekedeteiről és az ellenzék rakoncátlankodásáról

(Bucuresti-Bukarest, május 27. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az egyesült ellenzék, amely a parlamentben, de a bukaresti nagygyűlésen is környezetben harcot hirdetett a liberális párt ellen, hogy a kormány éberségét kijátsza, a harci taktikának érdekes módját eszeltek ki. Gyűléseit a legnagyobb titokban készíti elő s egy-egy város polgárságát csupán a gyűlés előre kitűzött napján értesíti, ami a kormány retorziós intézkedését lehetetlenné teszi.

A kormány aggasztja az ellenzék népszerűsége

Ezeknek, a hirtelenében rendezett gyűléseknek népszerűsége a kormánynak nem igen van innyére és Tatarescu miniszter éppen ezért körrendeletet intézett valamennyi szigurancahoz, amelyben felhívta őket, hogy a szövetkezett ellenzék készülő mozgólásairól idejekorán értesítsék a kormányt. A liberális párt felhivatalos lapja a maga részéről természetesen szintén mindent megtesz pártjának érdekében. Belpolitikai rovatában, amely klasszikus gyűjteménye a csodabogaraknak, napról-napra a legfantasztikusabb szenzációkkal rémitgeti a jobbsorsra érdemes olvasóközönséget. Legkedvencebb szokása, hogy hihetetlen agyafurt és tekervényes logikával „kétségbevonhatatlanul“ bebizonyítja, hogy az ellenzék a kisebbségekkel szövetkezve, a moszkvai kormány zsoldjába szegődött.

Ugy látszik, hogy ezeknek a sorozatos fantazmagóriáknak a közlése magát a „Viitorul“ is meghökkenettette, legalább mai hatalmas cikkének szimbolikus jelentőséges címe erre enged következtetni.

„Nu vorba ci fapte“ — nem szavak, hanem tények — így szól a cím, jelölve annak, hogy az eddigi cikkek zömét maga a Viitorul szerkesztősége is inkább szavaknak, mint tényeknek tartotta.

Egy különös mérleg

Az idézett cikk párhuzamot von a kormány konstruktív tevékenysége és az ellenzék destruktív működése között. Tömör és hatásos mondatokban sorakoztatja fel a kormány jeles cselekedeteit s mindegyik nagyszerű cselekedet mellé felsorakoztatja az ellenzéki pártoknak ugyanazon időben történt tehetetlen gáncsoskodását.

— Itéljen a közvélemény — mondja a mérleg végén a Viitorul.

Azt hisszük, erre az ítéletre nem nagyon van szükség, elégszer és eléggé érthetően elhangzott már a parlamentben és a nyilvánosság többi fórumain is. Bennünket ebben a különös mérlegben csak a kormány „nyereségszámlája“ érdekel. Mert már a mérleg beállítása is hamis, hiszen azt csak nem lehet az ellenzék bűnétől felróni, hogy a kormány megcsinálta az alkotmánytörvényt, az ellenzék meg ezalatt csak kiabált. A világ minden törvényhozásban pontosan így van. A kormány törvényeket gyárt, az ellenzék meg lármázik ellene. Ha a pártok viszonya megcserelődik, akkor a szerepek is felcserélődnek. Pusztán az képezheti a vita tárgyát, vajjon jök-e azok a törvények, amelyeket a kormány tétő alá hozott, vagy nem. És éppen ebből a szempontból nézve lenne néhány reflexziónk a Viitorul mérlegére.

Egy kis öndicsőret és annak reális értéke

Egy dolog bizonyos, hogy olyan szemérmetlen öndicsőret és mint amilyent az alábbi „tényfelsorakoztatás“ véghezvív, meg nem igen látott nyomdai fejtéket. Mert lássuk csak a tömör és hatásos mondatokat. Azt írja például a „Viitorul“:

„A kormány megvalósította a földreformot. A regátban és valamennyi csatolt területen és a földművesek tulajdonává tette a földet.“

Ezhez nem igen kell kommentár, hiszen mindenki tudja, hogy tíz esztendő sem volna elegendő a földreform körüli visszaélések ügyében bejelentett interpellációk ledarálására.

„A kormány megjavította a köztisztviselők és nyugdíjasok fizetéseit...“

Erről meg kellene kérdezni a legelső szembejövő köztisztviselőnek véleményét. Ugyanezt írja egyébként a „Viitorul“ a nyugdíjasokra vonatkozólag is, holott még ma is ezrével görnyednek Romániában nyugvénvi szolgálatától és havi 60—200 lei nyugdíjól megrokkant emberek.

„A kormány kommercializálta az állami üzemeket, ami ezeknek az üzemeknek kihasználását modernizálta és szaporította az állam bevételét...“

Nemely embereknek erről is az a véleménye,

hogy inkább a Banca Romaneasca. mint az állam bevételei szaporodtak. Az alább következő állítás pedig túlhaladja a merészség eddigi összeg ismert határait.

„Uj oktatási törvényeket hozott a kormány, amelyek a román kultúra haladása mellett figyelembe veszik az etnikai kisebbségek érdekeit...“

Az etnikai kisebbségek, tudvalevőleg, nem na-

Ellentétes hírek Amundsenről

Egy prágai távirat szerint életjelt adott magáról. Londonban és Krisztiániában még mindig tájékozatlanok a sorsa felől. Óriási kormányozható léghajók indulnak a veszélyeztetett sarkutazó segítségére

(Cluj-Kolozsvár, május 27. Az Uj Kelet tudósítójától.) Amundsen sorsáról ma három távirat érkezett, amelyek közül az egyik merőben ellentétben van a másik kettővel. Amig ugyanis egy Londonból keltett távirat azt jelenti, hogy Amundsen sorsáról még mindig nincs semmi hír és hogy

Coolidge elnök kormányozható léghajókat akar küldeni segítségére

és egy másik krisztiániai jelentés szintén arról szól, hogy Amundsenről teljes tájékozatlanságban vannak, addig egy Prágából Bukaresten át továbbított távirat szerint

Amundsen jelentést küldött a Jeges-tengeren várakozó Fram-hajónak, amelynek legénységét megnyugtatta sorsa felől és azáltal indokolta késedelmét, hogy vizsgálá-

Dumitru Constantint bízták meg

az új választójogi javaslat elkészítésével

A kamarában továbbra is a közigazgatási javaslatot tárgyalták

(Bucuresti-Bukarest, május 27. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara ma délelőtti ülésén folytatták a közigazgatási javaslat szakaszokénti vitáját.

Ghita Pop nemzetipárti hatodizben kéri a kamarát, hogy a tisztviselői fizetések szempontjából Brassó városát elsőosztályú városnak minősítsék.

Ignati Galacz részére hadbírósgot kér. Junian figyelmezteti a házelnököt, hogy a képviselők nincsenek megfelelő számban jelen. Garboviceanu Petre alelnök kijelenti, hogy 168 képviselő van feliratkozva.

Junian: Engedje meg elnök ur, hogy megcáfoljam kijelentését, de még ha ennyien is volnának, a házszabályok szerint 186-an kell hogy jelen legyenek az üléseken.

Napirendre térnek Junian megjegyzése, fellet és megkezdik a harmadik szakasz vitáját. Deleu nemzetipárti pótvajavaslatot terjeszt be, hogy törvényhatósági joggal csakis a legfőbb közigazgatási bizottság hozzájárulásával lehessen ellátni városokat. A többség nem engedi szőhozz jutni Deleut.

Jorga interveniál és tréfára fogja a dolgot s a következőket mondja:

— Comuna ról (községek) lévén szó, jogunk van beszélni, mert minket amugyis kommunis-táknak nyilvánítottak. (Derültsg.)

Leonte Moldoveanu előadó int a kezével, hogy a javaslatot elutasítják.

Vajda: Milyen joggal utasítják vissza a mi javaslatainkat?

Junian, Deleu, Mial, Popovici egymásután szót kérnek, de az elnök nem járul hozzá. Vintila Bratianu és Duca megjegyzik, hogy amit az ellenzék csinál, az obstrukció. Végül a Ház hozzájárul Deleu indítványához, s ezzel a módosítással fogadják el a harmadik szakaszt.

A delegátusi ülés

A kamara délutáni ülésén folytatták a közigazgatási javaslat szakaszokénti tárgyalását. Ghita Pop és Deleanu felszólalása után Junian kéri, hogy a járásokat tartsák fenn továbbra is. Saveanu miniszter szerint a decentralizáció-nak sincsen szüksége a járásokra. A negyedik, ötödik és hatodik szakaszokat változatlanul elfogadják.

gyon vannak elragadtatva ettől a protekciótól, valamennyien a legkétségbeesettebb harcot folytatják természetes jogaik érvényesítéséért.

A legvégső passzus a közigazgatási reformjavasltról zengedez himnuszokat, amelyről Vajda legutóbb a parlamentben azt állapította meg, hogy még Tisza-rezsimjénél is civilizáltanabb.

Ha mindezek után ezt a „nagyszerű“ nyereségszámlát mégis össze akarnánk vetni az ellenzéki veszteségszámlával, amely a parlamenti és utcai demonstrációkat sorakoztatja fel, akkor meg kell állapítani, hogy az ellenzék „lármája“ mégis produktívabb volt a kormány törvényalkotásánál.

tait kiterjesztette a sark legészakibb határáig.

Az egymással ellentétes jelentések csak fokozzák azt a nyugtalanságot, amellyel az egész művelt emberiség a vakmerő sarkutazó útját kíséri. A „Sjoefarts Tidande“ szerint Amundsen elutazása előtt kijelentette Elswort nevű nővérének, hogy valószínűleg

Alaskán keresztül fog visszatérni és ezért 1926 őszéig ne is gondoljanak arra, hogy viszontlátják.

Hoel sarkvidéki szakértő véleménye szerint Amundsen repülőgépe elpusztult és a bátor kutató most skivel próbálja megtenni azt a hét-százötven kilométeres gyalogutat, amely Kap-kolumbiáig, a legközelebbi emberi hajlékig vezet. A legközelebbi órák talán már nagyobb világságot derítenek Amundsen kalandos vállalkozására.

A hetedik szakasznál Ghita Pop kéri, hogy ha egy állampolgár elköltözik egyik községből, ne veszítse el illetőségét mindaddig, amíg azt a másik helysége meg nem szerezte. Elfogadják. A 8-ik és 9-ik szakaszt minden módosítás nélkül szavazzák meg. A 10-ik szakasznál Junian a nők részére kér jogokat s ezzel az ülés véget ért.

Készül a választójogi javaslat

Bratianu Jonel meghatalmazást adott Dumitru Constantin ismert liberális vezérnek, hogy készítse el az új választójogi javaslatot. A lapok ezt a tényt rendkívül fontosnak mondják, a kormány közeli távozására következtetnek. Az alkotmány szerint ugyanis mi-helyt a jelenlegi kamara tetőalá hozza a választójogi javaslatot, a törvénytestület mindkét háza befejezte munkáját és új választásokat kell kiírni. A lapok arra is következtetnek Dumitru Constantinnak adott megbízatásból, hogy Bratianu Jonel a jelenlegi ülészakot meghosszabbítja és már most letárgyalatja a javaslatot. Liberális körök cáfolják ezeket a kombinációkat.

A szenátus ülése

A szenátusban elfogadták a statisztikai hivatal reorganizálásáról szóló javaslatot harmadszori olvasásban is. Chirculescu betérjesztette a belga hitelezőkkel létrejött egyezményt ratifikálás végett.

A budapesti színházak új vezetői.

Budapestről jelentik: Jelentették, hogy a budapesti Unio-színházak kényszeregyezési eljárás alatt állanak. A színházak élére, amíg az eljárás lefolytatják, új vezetőket állítottak, így a Király Színház élére Lázárt, a Magyar Színházhoz Csörtöst, a Belvárosihoz Törököt, a Blaha Színház élére pedig Emőd, Tamást. Az új igazgatók már elfoglalták hivatalukat.

Dr. GOLDBERGER EDE

szakorvos, bőrgyógyászati rendelőjét Cluj. Str. Saguna (Bartha Miklós-u.) 5. sz. alá helyezte át.

Nagyon olcsó száraz vegyi ruhatisztítás CZINK, Cluj

Az ébredő Kelet Páris tükrében

— Külpolitikai figyelő —

(Páris, május 27. Az Uj Kelet tudósítójától.) Párisban már elültek azok az igalmak, amelyeket Hindenburgnak közársági elnökké való megválasztása idézett fel. Már csak egy-egy vidéki lap ír dörgelmes vezércikkeket Hindenburg ellen, aki ugyáltszik, — kormányoz ugyan Németországban, de nem uralkodik. Az államok kormányzati szellemében Hindenburg elnökké való választásával sem jött változás, tovább haladnak azon a kitaposott meszyén, amelyen már évek óta járnak. A franciák, de maguk az angolok is, mintha ráeszméltek volna arra, hogy Hindenburg tulajdonképpen nem is politikai ellenségük, csupán egyszerű katona, még pedig jó katona. A német monarchista mozgalomról már csak az egyes jobboldali organumok hoznak rémhíreket, mely szerint a német monarchisták arra gondolnak, hogy a német köztársasági birodalom keretén belül a bajor királyságot visszaállítsák. Ezzel szemben tény az, hogy azok a reakciók, akik Hindenburg megválasztását elősegítették, nem nyerték el a várt eredményt s e fölötti csalódásuknak kifejezést is adnak...

Annak, hogy Franciaországban ma már kevesebben foglalkoznak a német politikai kérdésekkel, többféle oka van. Első és legfőbb oka az, hogy a francia belpolitika olyan nehézségekkel áll szemben, mely ezt a kissé könnyelmű, feltétlenül bohó népet is rászorítja arra, hogy elsősorban önmagával foglalkozzék. Kétségtelen, hogy Briand és Caillaux kormányra kerülése, a Herriot-kormányhoz képest jobbra való tolódást, a községi választások eredményei pedig határozott balra tolódást jelentenek. S ha Caillauxot először a jobboldaliak szidták és a baloldaliak védték, úgy most, — miután a pénzügyminiszter a vagyonadó ellen nyilatkozott, — a baloldaliak szidják és a jobboldaliak csendesen eltűrik, hogy szidják. A másik legfőbb oka az, hogy a franciák végre magukkal törődjenek az, hogy az orosz kormány kijelentette, miszerint a cári Oroszország államkötvényeit, melyek a francia kispolgár minden vagyonát képezték, nem váltja be. A baj betetőzéséül Amerika is most lépett fel komolyan követeléseivel; most, amikor a francia adós mindennapi kenyerét alig tudja megkeresni. Ezzel szemben a legyőzött Németország már megoldotta a maga gazdasági krízisét és lassankint előáll az a paradox helyzet, hogy mialatt a győzők a legyőzött országokat agyonszanalják, addig maguk a szanalók a legnagyobb gazdasági zavarokkal küzdelegnek. Ma már csaknem az a helyzet, hogy a győztes antant gazdaságilag elvesztette a háborút, a legyőzött államok pedig lassan konszolidálódnak, Amerika meg a saját zsirjába fullad.

Nem kisebb a riadalom Franciaországban a marokkói harcok miatt is. Ennek legfőbb jele az, hogy a szabad Franciaország baloldali kormánya a Marokkóból jövő hadihírekre cenzurát rendelt el s hogy Lyautey marsallt sürgősen leküldték Marokkóba s naponta mennek az új csapatok. Tudvalevő, hogy Franciaország az algesirasi egyezményben megkapta a marokkói Quergha-tól északra fekvő területeket. A franciák igyekeztek ezeken a területeken az egyes törzsek szimpátiáját megnyerni s miután ez félig-meddig sikerült is nekik, századokat küldtek ki, amelyeknek az volt a feladatuk, hogy a protekcionált törzseket a többi törzsek támogatása ellen megvédjék. Abd el Kerim azonban fölöslegesen találta a franciák protekcióját s miután a spanyolokat először borzalmasan megverte, a tőlük elvett hadianyagokkal a franciák ellen támadt. A franciák maguk is kénytelenek bevallani, hogy a kabil gyalogság és gépfegyveres csapatok veszedelmes ellenfelei a francia gyarmati és idegen légiónak. Érdekes, hogy az angol konzervatív lapok nagy kárörömmel regisztrálják a marokkói eseményeket. Ezt az örvendezést elsősorban az magyarázza meg, hogy az angolok igazolva látják a maguk gyarmati politikáját, mely mikor erősebb rendszabályokhoz nyult, az európai közvélemény felháborodását inaugurálta. Örvendenek azonfelül annak is, hogy ugyanaz a francia demokrácia, amely Blasco Ibanez hatása alatt sietett elítélni a Marokkóban hadakozó, Primo de Rivera vezénylete alatt álló spanyol hadsereget, most maga is fegyvert ragad a kabilok ellen. Kétségtelen, hogy Angliának nem egészen érthető és jogosult ez az örvendezése, mert a leigázott gyarmati népek zendülése egyáltalában nem elszigetelt jelenség. Ezek a zendülések annak bizonyítói, hogy a Kelet és pedig az izlam és a buddhizmus ma már egységesen vonul fel Európa el-

len és a marokkói berberék és kabilok, bár más fajtájuk, mint az indiai hinduk, mégis Európával szemben közös frontot alkotnak. Amit Vilmos császár még csak sárga veszedelemnek nevezett, az ma már keleti veszedelemnek nótte ki magát, ami annál is inkább kezd mind veszedelmesebb lenni, mert a marokkói lázadás tanúsága szerint, a felkelők igen jól vannak felszerelve. Jól tudjuk azt is, hogy a moszkvai internacionálé már tavaly elhatározta, hogy a bolsevista propaganda sulypontját a nagyhatalmak birtokában lévő gyarmatokra helyezi át. A lázadások tehát nagyrészen a bolsevista ügynökök munkájának tulajdoníthatók, amit az is bizonyít, hogy a franciaországi kommunisták üdvözlő táviratot menesztettek Abd el Kerimhez, mintahogyan annak idején Mahamata Ghandihoz is üdvözlő táviratot küldtek börtönből való kiszabadulása alkalmával. Mindez pedig azt bizonyítja, hogy az internacionalisták és antinacio-

Negyven korcsmát zártak be Szolnokdobokamegyében

Egy rendelkezés téves értelmezésének következménye. Amikor a vármegye gabellát vet ki

(Dés, május 26. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az elmúlt pénteken szomorú zsidó csoportok jártak be a dési utcákat. Korcsmárosok voltak Dés vidékéről, akinek hirtelen, se szó, se beszéd bezárták korcsmájukat a csendőrök, akik egy rendelkezést mutattak föl. Az írás szerint mindazok ellen, akiknek nincs italmérsi engedélyük, haladéktalanul meg kell indítani az eljárást.

Valóban nem is volt italmérsi engedélyük ezeknek az embereknek, mert még két évvel azelőtt bevonták az engedélyeket, azzal az indoklással, hogy román nyelven kiállított licenceket fognak kiadni. Azonban mindezt nem kapták meg az állam nyelven kiállítottakat. Az új rendelet pedig úgy szólt, hogy az engedély nélkül árusítók ellen el kell járni.

A zsidócskák a hitközség irodáját keresték fel, ahonnan Ordentlich Ferenc elnök néhányad magával a pénzügyi adminisztrátorhoz sietett. Itt azután kiderült az egészen különös tévedés.

Az utóbbi időben ugyanis illetéktelenek régebbi és újabb engedélyek nélkül árusítottak szeszest italokat, éppen annak a helyzetnek a kihasználásával, hogy engedélyek fölött az arra jogosultak sem rendelkeztek, minthogy még mindig nem cserélték ki a magyar engedélyeket román nyelvekre.

A dési adminisztrátor, aki a minisztériumtól rendeletet kapott, hogy a zugarusok ellen haladéktalanul el kell járni, a csendőrség útján foganatosította a rendeletet, de nem gondolt arra, hogy egyben figyelmeztesse a csendőröket, hogy békében hagyják azokat, akik már régebben birtokában voltak az italmérsi engedélynek. A pénzügyi hatóságok, amikor látták a tévedés következményeit azonnal intézkedtek, hogy a csendőrök felvilágosíttassanak.

A korcsmárosok, amikor hazamentek, már nyitva találták boltjaikat.

A vármegye gabellája

Egy másik eset, amiben sok a komikum, de több a szomorúság, a következő:

Az elmúlt csütörtökön Mátyás József, a rettegő hitközség elnöke, dult arccal állított be a dési hitközség irodájába.

— A vármegye gabellát rótt ki ránk — panaszkodott — majdnem nagyobb gabellát, mint mi magunk!

Csodálkozva nézték a jó embert, aki, hogy minden további kétkedésnek elejét vegye, megmutatott egy hivatalos átiratot, amit Retteg zsidó hitközsége kapott a vármegyétől. Eszerint az állatorvosi alap javára be kell szolgáltatni minden levágott liba és pulyka után két és fél lejt, kacska után másfél lejt, tyuk után egy lejt, csirke után ötven banit.

Az elnök azonnal a vármegyházára sietett és itt megtudta, hogy a a megyei hivatalos közlöny május 14-iki számában egy március 14-én 66. szám alatt hozott vármegyei körrendelet valóban intézkedik a vármegyei „gabella” meghonosításával. És ami még ennél is különböesebb, hogy a földművelésügyi minisztérium április 16-iki keltézéssel 34.345 szám alatt jóvá is hagyta ezt a Szolnok-Dobokamegyére szóló rendelkezést.

— Uram — mondotta az elnök, dr. Crisan prefektusnak — ilyen rendelkezést a legsötétebb középkorban sem ismertek. Hogyan képzele azt, hogy

nalisták céluk elérése érdekében szívesen támogatják az egyes kis nacionalizmusokat. Önként felárad tehát a kérdés, vajjon Hittler és Ludendorff olyan nagyon bolondot akartak-e, amikor a nacionalista fajvédő szervezetek internacionáléját akarták megteremteni?

Nem hagyható figyelmen kívül, hogy a zsidó Palesztina szempontjából is új helyzetet teremt a Keleten megnyilvánuló nacionalista láz. Palesztina is erősen mohamedán ország ma még és mohamedán államoktól van még körülveve. Ennek ellenére is azt hisszük, hogy a zsidó nemzeti otthonra nézve a mai helyzet csak előnyös lehet, mert Anglia kénytelen lesz belátni, hogy gyarmati politikája szempontjából ma jobban, mint valaha van szüksége egy hűséges, megbízható szövetségesre, amely szuezi érdekeit megvédi. Éppen ezért bizonyos, hogy most már Anglia nemcsak pénzküldési alkalmat lát a Palesztina-akcióban, hanem érdekeltségi szférát is akar ott teremteni, a zsidók honalapításának feltétlen támogatásával Fischer Ernő

csak mi, zsidók, járuljunk hozzá ehhez a vármegyei szükséglethez és senki más. És csakis a rituálét betartó zsidók!

A volt prefektus maga is mosolygotta rendelkezésén és kijelentette, hogy nem tud róla, nem is tudhat, minthogy a rendelet kiadása idejében még nem állott a vármegye élén. Azonban megjegyezte, hogy haladéktalanul felfüggeszti a rendelkezést, amelyet még Prodan prefektus idejében hoztak.

A prefektus, — akinél eljártak — szintén csodálkozott a rendeleten, amit valószínűleg csak úgy terjesztettek a többi akták között eléje, és aláírta anélkül, hogy tartalmát látta volna.

Hova sietsz?

Hogyan, nem tudod? Egy nagyszerű áruszállítmány érkezett a nyári szezonra olyan olcsó árakkal, mely kizár minden konkurenciát.

Hol van ez?

LUCA P. NICULESCU
fiókjában,

Calea Regele Ferdinand No 7., Cluj.

Mintás maschizet, aljnak való (garantált minta) egy méter 29 L
Mintás Muselin (garantált minta) 1 m. 40 L
Szines zephír, ingeknek (garantált minta) 1 m. 45—55 L
Elsőreható sifon, fehérneműnek, 1 m. 40 L
Molico 1 m. 44 L
Szines crepp, aljnak való, egy m. 80 L
Butorszövet, 130 c. széles, 1 m. ... 125 L
Paplanzóvet, 130 c. sz. 1 m. 125 L
Szines Eponge, 80 c. széles, 1 m. 80 L
Szines Eponge, aljnak való, 100 c. széles, 1 m. 90 L

Ugyancsak itt lehet kapni nyári szöveteket nagy választékban és mennyiségben, olcsóbban, mint bárhol. — Vizhatlan linoleumok 200 cm. szélességben, valamint perzsaszőnyeg két méter számra is. Ugyancsak nagy választékban kaphatók vásznak fehérneműeknek és 12 személyes len abrosgarnitúrák.

Mindenkinek érdeke, hogy meggyőződjen a fenti olcsó árakról!

Az Uj Kelet az egy-
ság napilapj
Szerkesztők: Giszka
Fetelős szerkesztő
Előfizetési árak: 1
240 lei, félév
Az Uj Kelet cikkeit
megjelölésével

Mondják, hogy
ják, hogy a cse-
— magam se tud

Csütörtök
5685 Szivan 5.
1925 május 28.
Péntek
5685 Szivan 6.
Sevuót 1. napja
1925 május 29
Szombat
5685. Szivan 7.
Sevuót 2. napja
1925. május 30.

nő. Sövuót ünne-
irni a zsidó nő-
ide. Sok volna.
lemzót, de nem
csapom az örök
Jelkut traktátus
Szidonban él
szerelemben. Tiz
és gyermekük n-
ság, ami zsidó
És törvény van
zasság után a fe-
től, hogy ujjab-
A férfi, a tudós
vezette a feleség
És mind a kettő
nagyon szerette
dotta: ha el is
menj el tőlem.
szivednek az én
is legyen az, vi-
tiéd. És Rabbi S-
mondotta nekik:
ünnepezték ma-
üljétek meg e-
lakomával.

Azért mondo-
esett a szerelme-
mát valóban me-
ittak, a férfi tal-
hogy nehéz volt
többet ivott a k-
bortól, nemcsak
lett, lehanyaglott
hajnali szürkület
készülődött. El-
parancsot adott
jét hordágyba fe-
szüleinek házába
moros álmától é-
apósának házába
ágya mellett áll-
Hogyan kerü-
mert sehogyse
dolog felől. És
igérted nekem
Jóchai előtt, hog-
tem magammal
jobban szeret-
hat. Én tehát t-
te vagy az, akik-
ted: tartsd meg-
tartotta az ígéré-
Igy olvastam
mondottam Sövu-
nőről gondolkod-

— Az Uj
közbeeső nemze-
főn reggel jelen

עֵתֵר
Éttere

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
 Szerkesztők: **Gizskalay János és dr. Marton Ernő**
 Felelős szerkesztő **Dr. Marton Ernő**
 Előfizetési árak: **Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 850 lei.**
 Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Mondják, hogy a törvényadás ünnepe, mondják, hogy a csengés, a magérés ünnepe, de — magam se tudom miért, — én mindig úgy éreztem, hogy a Sövuót, a zsidó asszony ünnepe. Talán azért, mert ősi hagyomány, hogy Sövuótkor a Ruth könyvét olvassuk, ezt a páratlanul bájos asszonyhistoriát, amelynek harmonikus szépsége előtt a világ legnagyobb költői is meghajtották a fejüket és amely könyv olyan élesen rávilágít a hajdani zsidó nő lelki életére. A csöndes, mosolygó szeretet, a lélek melegsége, a hitves odaadása, az anya önfeláldozása: a zsidó

Csütörtök

5685 Szivan 5.
1925 május 28.

Péntek

5685 Szivan 6.
Sevuót 1. napja
1925 május 29

Szombat

5685. Szivan 7.
Sövuót 2. napja
1925. május 30.

nő. Sövuót ünnepére szeretnék valami szépet írni a zsidó nőről. Ruth könyvét nem irhatom ide. Sok volna. Valami kisebbet és mégis jellemzőt, de nem magamból kitalálhat. És fölcsapom az örök könyvet és ott olvasom a Jalkut traktátusában:

Szidonban élt egy zsidó házaspár boldog szerelemben. Tíz éve mulott, hogy egybekeltek és gyermekük nem volt. A legnagyobb szomorúság, ami zsidó embert, zsidó asszonyt érhet. Es törvény van róla, hogy tíz évi meddő házasság után a férfinak el kell válni a feleségtől, hogy újabb házasságban gyermeke lehessen. A férfi, a tudós Rabbi Simeon bar Jochai elé vezette a feleségét, hogy megírja a válólevelet. Es mind a ketten, férfi és nő sirtak, olyan nagyon szerették egymást. Es a férfi azt mondta: ha el is kell válnunk, üres kézzel ne menj el tőlem. Ami legjobban megtetszik a szivednek az én házamban, akármilyen kincs is legyen az, vidd magaddal, legyen örökre a tiéd. Es Rabbi Simeon bar Jochai még azt is mondotta nekik: amikor egybekeltek lakomával ünnepeltétek meg a napot. Amikor elváltok, üljétek meg ezt napot is együttes, utolsó lakomával.

Azért mondotta ezt, mert bölcs szíve megérett a szerelmes házaspáron. A válsi lakomát valóban megrendezték. Némán ettek és ittak, a férfi talán többet is a kelletténél, mivel hogy nehéz volt az ő szíve. Es amikor már többet ivott a kelletténél, a nehéz palesztinai bortól, nemcsak a szíve, de a feje is nehéz lett, lehanyatlott az asztalra és elaludt. Ez már hajnali szürkületkor történt és az asszony készülődött. El kellett hagynia a házat. De parancsot adott a cselédnek, hogy az alvó férjét hordágyba fektessék és vigyék ő utána, a szüleinek házába. Reggel a férfi felébredt mámoros álmától és csudálkozva látta, hogy az apósának házában fekszik és a felesége, az ágya mellett áll.

Hogyan kerültem ide? — kérdezte a férfi, mert sehogyse tudott szíjot adni magának a dolog fölől. Es az asszonya így felelt: Megígérted nekem a szentéletű Rabbi Simeon bar Jochai előtt, hogy elválásunk napján azt vihetem magammal a házból, amit a szívem legjobban szeret és az örökre az enyém maradhat. En tehát téged vittelek magammal, mert te vagy az, akihez a szívem ragaszkodik. Igérted: tartsd meg az ígéretedet. Es a férfi megtartotta az ígéretét.

Igy olvastam ezt az örök könyvben és elmondottam Sövuót ünnepén, amikor is a zsidó nőről gondolkodtam hosszú ideig. g. j.

— Az Uj Kelet legközelebbi száma a közbeeső nemzeti- és sevuót-ünnep miatt hétfőn reggel jelenik meg.

— **Törvényesen folyt le az aradi püspökválasztás.** Bukarestből jelentik: Lepadatú, az aradi püspökválasztással kapcsolatosan elterjedt hírekre vonatkozólag kijelentette, hogy a választás törvényesen folyt le és hogy az legális. A kultuskormány Comsa helyett, aki tudvalevőleg katonai püspök volt s innen választották meg Aradra, dr. Stroiset nevezték ki.

— **Egy hajó elsüllyedt a Missisipin.** New-Yorkból jelentik: A Missisipin május 9-én elsüllyedt a „Normann“ nevű állami gőzös. Az utasok és személyzet közül 22-en életüket veszítették a hullámok között. A katasztrófa okát eddig nem lehetett megállapítani.

— **Eljegyzés.** Weisz Fánika Szamosujvár Brenner Jenő Dös-Szilágyosmlyó jegyesek.

— **A semmitőszék érdekes döntése egy csendőr vesztegetési ügyében.** Bukarestből jelentik: A legfőbb semmitőszék érdekes elvi jelentőségű döntést hozott. Egy csendőr, akit a hadbíróság vesztegetésért elítélt, felfolyamodással élt, melynek a semmitőszék helyt adott, kimondván azt, hogy vesztegetés-ügy polgári bíróság elé tartozik.

— **A közoktatásügyi javaslat miatt a Vatikán megszakította Romániával a konkordátum-tárgyalásokat.** Bukarestből jelentik: A konkordátum-tárgyalások, amelyeknek a napokban kellett volna ismét megkezdődnie, hirtelen megszakadtak és Penescu, a kormány megbízottja, visszakereszt Bukarestbe. Az „Adeverul“ szerint Penescu kihallgatáson jelent meg Bratianu Jonel-nél és beszámolt missziójáról. E lap szerint Penescu kijelentette, hogy a Vatikánnal folytatott tárgyalásai során azt a kijelentést tették, hogy nem hajlandók a konkordátum-tárgyalásokra Romániával, mert a közoktatásügyi javaslat, melyet csak a napokban fogadott el a szenátus, mélyen sérti a katolikus iskolák érdekeit.

— **Szamuely Tibor feltűnt Bukarestben?** A „Lupta“ ma azt a szenzációs és szinte hihetetlen hangzó hírt közli, hogy Kun Béla, a magyar kommün volt külügyi népbiztosának titkára Szamuely, váratlanul feltűnt Bukarestben és jelenleg is ott tartózkodik. Szamuelyt állítólag többen látták a Calea Victoriein és valaki felhívta rá a rendőrség figyelmét. Tegnap este már a detektívek jelentek meg abban a szállodában, ahol Szamuely lakik és átvizsgálták iratait. Egyidejűleg végzést kézbesítettek neki, hogy huszonnégy órán belül hagyja el az országot. A „Lupta“ nem említi meg Szamuely másik nevét és így azok, akik a magyar kommünt követő eseményekkel nincsenek tisztában, első pillanatra Szamuely Tiborra, a szélsőségessegről ismertté vált népbiztosra gondoltak. Mint-hogy azonban bebizonyított tény az, hogy Szamuely Tibor a kommün összeomlása után, amidőn a népbiztosok elmenekültek Budapestről, utközben, Savanyukuton, az osztrák határon egy osztrák csendőrtiszt előtt agyonlőtte magát, sőt a sírja meg is van jelölve, és a községbeliek meg szokták mutatni az átutazó idegeneknek. Ennek a Szamuelynek van ugyan néhány öccse, akik kisebb pozíciókban szintén résztvettek a kommünben, és máig is megtartották családi nevüket, ezek azonban Nyiregyháza (Magyarországon) laknak és valószínűtlen, hogy bármilyen okból átlépték volna a román határt. Szamuely Tibor, tudvalevőleg, a csucsa fronton is működött és itt sem hagyott maga után kellemes emlékeket. Lehetséges, hogy valamilyen más hasonló nevű politikai agitátorról van szó, akit azok, akik Szamuely Tibor tragikus haláláról nincsenek tájékozva, vele tévesztenek össze.

— **Virtuskodásból halál.** A Bánffyhyunad melletti Nagysebes községben tavaly január 17-én este több parasztleány mulatott együtt a korcsmában. Az egyik asztalnál Giurgiuman György, Kozta György, Burdás Gavriła, a másiknál két testvér, Ursu Joan és Dumitru foglaltak helyet. Egyszerre Ursu Joan felállt a székről, átment Giurgiumanék asztalához és öklével rávágott Kozta fejére. Giurgiuman felugrott, vitatkozni kezdett Ursu Joannal, majd birokra keltek. A verekedőket Burdás és a korcsmáros választotta szét. Később az Ursu testvérek eltávoztak a korcsmából és nem-sokára Giurgiumanék is utánuk mentek. Az utcán Ursuék újból megtámadták Giurgiuman Györgyöt, aki vastag botjával védekezett és olyan erősen ütötte fejbe Ursu Joant, hogy az másnap belehalt sérüléseibe. A kolozsvári törvényszék büntetőtanácsa

szerdán délelőtt vonta felelőségre Giurgiuman Györgyöt. A vádat dr. Macodonescu kir. ügyész képviselte, a védelmet dr. Román Valér ügyvéd látta el. A törvényszék büntetőtanácsa az ügyben még nem hozott ítéletet és a tárgyalást újabb tanuk beidézésének szüksége miatt elnapolta.

— **A munkástörvény megalkotójának vallomása a kommunista pörben.** Bukarestből jelentik: A kommunista per mai tárgyalásán Nicolaeanu tábornokot halgatták ki tanuként, aki kijelentette, nem tud arról, hogy Cristescu kémkedett volna. Trancu Jasi a romániai munkástörvény megalkotója a munkások szervezetét ismerteti és kijelenti, hogy Albert Thomas ismert francia szocialista Románia látogatása alkalmával csodálkozását fejezte ki afelett, hogy a katonaság nálunk nehézségeket gördít a munkásság szervezkedése és gyűléseinek megtartása elé. Vladimirescu szigurancai inspektor a kommunista vádlottak kihallgatásáról tesz vallomást azzal kapcsolatban, hogy egyesek szerint a vallomást erőszakkal vették ki belőle.

— **Heinrich Ferencz súlyosan megbetegedett.** Budapestről jelentik: Heinrich Ferencz a volt magyar kereskedelemügyi miniszter tödőgyuladásban súlyosan megbetegedett. Állapota aggodalomra ad okot.

— **Lömáan Akkó közleményei.** A Lömáan Akkó (Cluj, Str. Radu 9.) a következőket hozza az érdekeltek tudomására: Közgyűlésünk Oradea-Maren május 21-én délután három órákor kezdődik a Kereskedelmi Csarnok kistermében. Felkérjük a delegátusokat, hogy érkezésükről dr. Markovits Ignácz (Str. Pavel 7.) várad elvtársunkat táviratilag értesítsék, hogy az elszállásolásról gondoskodhassék.

— **A dési zsidó árvagondozó közgyűlése.** Az Erdélyi Zsidó Árvagondozó dési helyi csoportja vasárnap, e hó 31-én, délután tartja évi közgyűlését. Ebből az alkalmából a kolozsvári központ részéről dr. Eisler Mátyás főrabbi, Antal Márk főigazgató, Rosenzweig Emánuel alelnök, Kertész Mártonné és Schwartz Miksa főtitkár utaznak Désre. A közgyűlésen részt vesznek még a dési körzethez tartozó bethleni, magyarláposi és kápolnokmonostori kiküldöttek is. Minthogy a Joint visszavoulása következtében az árvaügy gondozása immár teljesen az erdélyi zsidóság vállára hárul, ez a közgyűlés a szolnok-dobokavármegyei zsidó árvaügyre nézve nagy jelentőséggel bír. Ezuttal fogják megállapítani a szervezkedés új módjait és az árva-ügy intenzív kiépítését.

— **A folyamatban levő kényszeregyezési eljárásokat módosító rendelet szövegrinti szövege.** Elsőnek adtuk hírt arról az igazságügyi minisztériumi rendeletről, amelyben utasítja a törvényszékeket, hogy a folyamatban lévő kényszeregyezési eljárásoknál, amennyiben az adós hatvanszázalékon felüli kvótát ajánl fel hitelezőinek, le kell folytatni a kényszer-egyezségi eljárást, viszont azoknál, ahol a felajánlott kvóta nem teszi ki a hatvanszázalékot, a kényszeregyezési eljárást be kell szüntetni. A vonatkozó 43.219. sz. belügyminiszteri rendelet szövegrinti szövegét alább közöljük: Az igazságügyminisztérium államtitkára, a bukaresti nagykereskedők egyesületének 21.748/925 számú megkeresésének figyelembevételével, arra való tekintettel, hogy a kolozsvári, nagyváradi, temesvári és marosvásárhelyi itélőtáblák területén a csödnökivüli eljárás, a minisztertanács által 1925. március 9-én 652. szám alatt kiadott rendelkezéssel meg lett szüntetve, de a folyamatban lévő kényszeregyezési eljárások a 451—916. számú magyar minisztertanácsai rendelet alapján, tovább folytatódnak, elrendeljük, hogy a fenti itélőtáblák területén folyamatban lévő kényszeregyezési eljárásoknál, amennyiben a hitelezők szavazata nem történt még meg, az eljárásokat csak abban az esetben kell lefolytatni, ha az adós cég legkevesebb hatvanszázalékos kvótát ajánl fel hitelezőinek. Ellenkező esetben a kényszeregyezési eljárást be kell szüntetni.

* **Románia legnagyobb hiteltudósító irodája a „Gyáripár“ Hiteltudósító,** mely elsőrendű összeköttetéseinél fogva precíz, megbízható információval szolgál Európa bármelyik cégéről. Minden hitelezőnek fontos, hogy a Gyáripár Hiteltudósítótól kérje információit. **Gyáripár Temesvár, Postafiók 34.**

szívesen támo-
tat. Önként fel-
és Ludendorff
amikor a nacio-
onálját akarták

ívül, hogy a
is új helyzetet
nacionalista
dán ország ma
még körülvéve.
a zsidó nem-
csak előnyös
z belátni, hogy
ol ma jobban,
hűség, meg-
i érdekeit meg-
hogy most már
mat lát a Pa-
ségi sérferát is
alapításának fel-
Fischer Ernő

be

Amikor

hez a vármegyei
akís a rituálét

ta rendelkezésen
nem is tudhat,
en még nem ő
megigerte, hogy
felkezesét, ameb-
ben hoztak.

— szintén cso-
ileg csak úgy
eléje, és alá-
volna.

sz?

gy nagy-
kezett a
árakkal,
urenciát.

P.
SCU

o 7., Cluj.

(g-
... 29 L
1 m. 40 L
ntált
45—55 L
1 m. 40 L
... 44 L
y m. 80 L
... 125 L
... 125 L
1 m. 80 L
00 c.
... 90 L

ári szöve-
s mennyi-
párkol. —
szélsőség-
két méter
fásztéktan
ieknek és
arniturák.

meggyő-
król!

ארמיה כשר
étterem!

Oradea-Maren a „BIHORUL“ (Lloyd) orth. koser
étterem, tényesen berendezve, Fuchs Benjámín fő-
rabbi felügyelete alatt megnyill.
Alkalmi ebédok és vacsorák.
Olcsó abonoma. Fris villásreggeli

ארמיה כשר
étterem!

KÖZGAZDASÁG

Román pénzüzetek versenye a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank erdélyi fiókjáért

Konrad igazgató bukaresti tárgyalásai

(Budapest, május 27. Az Új Kelet tudósítójától.) A trianoni békeszerződés gazdasági vonatkozású rendelkezése szerint a romániai magyar bankfiókok 10 évi átmeneti időt kaptak, hogy ez alatt tegyenek eleget a román kormány nacionalizálási rendeleteinek, vagy pedig likvidálják romániai érdekeltségüket. Ez a rendelkezés természetesen vonatkozik a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank erdélyi fiókjaira is, melynek Aradon, Nagyváradon, Braşóban és Nagyszebenben vannak fiókjai, ezenkívül egész sor pénzüzetettel áll összeköttetésben, amelyek között első helyet foglal el a kolozsvári Erdélyi Bank. A Kereskedelmi Banknak azonban ipari érdekeltségei is vannak Erdélyben, amelyek sorsa csak a bankérdekeltségek rendezése után fog véglegesen tisztázódni.

Ezekkel a kérdésekkel függ össze, hogy Weiss Fülöp, a Kereskedelmi Bank elnöke, elhatározta, hogy hosszú idő után ismét Romániába utazik. Weiss Fülöp terve hosszabb időn keresztül halasztást szenvedett és helyette Conrad Ottó ügyvezető igazgató járt a múlt héten Bukarestben, ahol meglátogatta a Kereskedelmi Bank összes romániai összeköttetéseit. Erthető, hogy a megbeszélések során szóba került a Kereskedelmi Bank új üzleti orientációja is, ami tekintettel a Commerz nagy

belföldi és külföldi tekintélyére, természetesen a román pénzüzetek szemében értékes és kívánatos kombinációkra nyújtott alkalmat. Az összes vezető román pénzüzetek ugyanis megtették ajánlataikat a Kereskedelmi Banknak, így régi üzletbarátja, a Banca Marmarosch Blanc, a Banca Romaneasca, a Banca Chrissoveloni, a Banca de Credit stb. Csaknem valamennyi bukaresti banktól pozitív formában kapott ajánlatokat a Kereskedelmi Bank, amelyek módot nyújtanak, hogy a nagy magyar intézet hatalmas nemzetközi tőkéi a román ipar és kereskedelem számára bemehessenek Romániába.

Courad igazgató bukaresti útján szerzett tapasztalatairól tegnap beszámolt Weiss Fülöp elnöknek, aki alapos helyi tájékozottsága folytán könnyen dönthet majd a román pénzüzetek ajánlatai felett.

Illetékes helyről azonban arról értesülünk, hogy szemben a román sajtó hireivel, a Kereskedelmi Bank egyelőre még semmiféle végleges megállapodást nem létesített, de oly érdeklődés nyilvánult meg az ügy iránt, amely arra enged következtetni, hogy a kérdés rövidesen megoldódik és valószínűleg már júniusban végleges döntés történik a romániai érdekeltségek sorsa felől.

Könyvviteli tanfolyamok a Sfatulnál. A kolozsvári kereskedővilág szakfelkészültségének hiányosságán akar segíteni a Sfatul a mostan meginduló román és magyarnyelvű könyvviteli tanfolyamaival. A kereskedők nagyrésze rendes könyvelést nem tanult és ennek hiányát egész üzletvezetésénél nagyon érezte. A napokban kezdődik meg előbb a románnyelvű könyvviteli-tanfolyam, amelynek előadója Romanovici, a Sfatul vezértitkára. A románnyelvű könyvvezetés megismerésének azok is nagy hasznát veszik, akik a könyvelést magyar nyelven ismerik, mert ismerniük kell a román terminus technikusokat is, a különböző hivatalos vonatkozásokra való tekintettel. A tanfolyamra jelentkezni lehet a Sfatul titkárságánál (Str. Memorandului No. 6.)

Intervenció az adókiutvételek ügyében. Tegnap számunkban közöltük már, hogy a kolozsvári Sfatul legutóbbi választmányi ülésén elhatározta, hogy az adókiutvételek terén mutatkozó anomáliák megszüntetése céljából delegációt küld Petrescu törvényszéki elnökhöz és Dumitriu pénzügyi adminisztrátorhoz. A delegáció, melynek tagjai: Fodor Viorel, Somogyi Miksa, Kupás Samu, Aldica, Pop Petru, Biró Andor, Rosca Nicolaea, Jilescu Juon, Păscu Valér és Bernát Mór már a közeli napokban fogják megtenni intervenciójukat a két illetékes helyen és kérik fogják, hogy a kereske-

dőkre ne vessenek ki teljesítő erejüket meghaladó adókat, hanem vegyék tekintetbe a mai súlyos viszonyokat és főleg utasítsák a bizottságokat, hogy a betérjlesztett mérlegek és könyvek adatait ne mellőzzék az adókiutvételeknél, hanem ezek alapján állapítsák meg a kirovást.

Meghívó. A Kereskedők Tanácsa (Sfatul Negustoresc) folyó évi június hó 28-án délután 10 órakor tartja meg évi rendes közgyűlését a str. Memorandului 6. sz. a. helyiségében, amelyre t. tagjait ezúton hívja meg a választmány. Targysorozat: 1. Évi jelentés. 2. 1924. évi zárszámadás, felmentések. 3. 1925. évi költségvetés megállapítása. 4. Számvizsgálók választása. 5. Esetleges indítványok. 30 tag a közgyűlés napja előtt 20 nappal írásban kérheti valamely tárgynak, indítványnak a tárgysorozatra való felvételét. A közgyűlésen csak a tagdíjakkal rendelkező tagok vehetnek részt.

Üzletházat építenek a kolozsvári kereskedők. A temesvári kereskedelmi egyesület vetette fel először azt a tervet, hogy az új lakbértörvény alapján hajléktalanná vált kereskedők építsenek maguknak egy olyan épületet, amelyben elhelyezkedhetnek. A temesvári kereskedők után a szatmári Sfatul körül csoportosult kereskedők is hasonló megoldáshoz folyamodtak és megállapodást létesítettek Szat-

már város tanácsával arravonatközöleg, hogy a város építkezésre alkalmas telket bocsásson a kereskedők rendelkezésére. A létesített megállapodás szerint az építmény husz év múlva a város tulajdonába megy át a telekhasználat ellenszolgáltatása fejében. A kereskedők husz éves bér gyanánt egy összegben 80—160 ezer lejjel járulnak hozzá az építkezési költségekhez, amely összeg a mai bérekhez viszonyítva rendkívül mérsékeltnek mondható. A kolozsvári Kereskedők Tanácsa a temesvári és szatmári példán okulva elhatározta, hogy bizottságot küld ki egy forgalmas helyen lévő teleknek hasonló feltételek mellett való megszerzésére.

A lakásrekvíralási rendelet szigorú betartására utasították a prefektusokat. Bukarestből jelentik: Tatarescu tegnapi nagyszabeni utjával kapcsolatban azt közlik, hogy a miniszter az ottani lakáshivatal ellen felmerült panaszok ügyében is beható vizsgálatot vezetett le. Bukarestbe visszatérve Tatarescu körrendeletet küldött a prefektusokhoz, hogy a rekvíralásokra vonatkozó belügyminiszteri intézkedéseket szigorúan tartsák be.

A román-német konfliktus ügyében nem lesznek közvetlen tárgyalások. Bukarestből jelentik: A román-német konfliktussal kapcsolatban egyes lapok arról tudnak, hogy a két kormány között nem lesznek közvetlen tárgyalások mindaddig, amíg Németország nem fizeti ki a Generala-bankjegyekből kifolyólag fennálló tartozásait.

Megalakul a kolozsvári Kereskedelmi Utazók Szövetsége. A kereskedelmi utazók országos szövetsége május 31-én tartja meg kolozsvári alakuló közgyűlését. A közgyűlés a Sfatul helyiségében (strada Memorandului 6.) lesz megtartva.

A nemzetközi ékszerpiac helyzete. A mai gazdasági válság a nemzetközi ékszer- és drágaköpiacra is olyan helyzetet teremtett, melynek következményei a piacra rövidesen súlyosabb rázkódattal járhatnak. Altalában a hitelviszonyok nem rosszak, mert eddig az ékszerpiacra nagyobb fizetési képtelenségek nem voltak, ami azonban onnan ered, hogy minden kereskedő elment teljesítő képessége határáig, viszont a nagykereskedők pillanatnyi zavaraival szemben elnézést tanúsítanak. A drágakövek árai mintegy két hónap óta lefelé tendálnak, különösen a sárgás-barnás, vagy hibás nagyobb drágakövek, valamint a kis briliánsok (melé, entouage) szenvedtek legtöbbet. Az áresés 15—20 százalék között mozog, míg a finom fehér és nagyobb kövek árai most is szilárdak. Finom gyöngysorok, sötét smaragdok ártartók. Ezen cikkekben volna némi kereslet nálunk, de a vevő, aki ma ékszert vásárol, soha nem hallott igényekkel lép fel. Az amszterdami és antwerpeni gyémánttözsdekről szomorú jelentések érkeznek, vevőt alig látni. Az adók, főleg a luxusadó redukálása az ékszerpiacnak megkönnyebbülést jelenthetne.

A kolozsvári pénzüzetek elsejétől csak délelőtt tartanak nyitva. A kolozsvári pénzüzetek elhatározták, hogy június 1-én életbeléptetik az osztatlan munkaidőt, ami azt jelenti, hogy a nyári hónapok alatt a pénzüzetek csak délelőtt fognak nyitva tartani.

A lej: Zürichben 24 pesteren 330.

Kolozsvár. A mai volt a devizapiac. Az árfolyam: Bécs 29.90—30.10, Prága 330—335, Páris 10.70—10.80, Newyork 212.00—213.00, Milánó 8.45—8.50.

Zürich. Nyitás—Zürich 123.00, Amszterdam 20.516.15—516.75, London 2605.00—2585.00, Milánó 1532.50—1532.50, Belgrád 860.00—860.00, Varsó 99.35—99.35.

Bukarest. Devizák: London 10.38, Zürich 41.31, Bécs 3.53.

Bukarest. Valuták: márká 51.60, leva 1.40, sterling 10.40, francia 41.40, olasz lira 8.50, dollár 213.50, lesterling 30.25, magyar 6.35 belga frank 10.50.

SPORT

A Haggibbor részvételi bizottság által rendezett kolozsvári szövetség bajnokságának eddigi eredményei szerint az indulnak a Haggibbor

Az osztrák bajnokság állása a legutóbbi forduló után a következő:

Helyezés	Név	Játszott
1.	Hakoah	16
2.	Amateure	18
3.	Vienna	17
4.	Rapid	18
5.	Admira	17
6.	WAC	17
7.	Wacker	17
8.	Simmering	17
9.	WSC	16
10.	Slovan	15
11.	Rudolfshügel	18

A Hakoah ezek szerint gólaránnyal vezet az osztrák bajnokságban.

Mi lesz ma? A programja az egyesületeké.

Kolozsvár. KAC-célú mérkőzés a sétatársaság és a Marosvásárhelyi pata játszik revánsméltóan ellen.

Nagyváradon NA a latin olimpiászra költészetek költségeinek

Kolozsvár—Marosvásárhelyi mérkőzés lesz ma délután. A mérkőzés bizottság tegnap arra, hogy a Marosvásárhelyi álló revánsszerűen

lejátsszák a régen elzárta. Mivel a Victoria hazza, az Universitate közése van a Dresdenre álló játékosok

állították össze Kolozsvár, Pollák—Braun—Soós (Academikos)—Fahn—Takács—lékok: Raduch, Léd

pat Blumberg és a ma reggeli galaci vásárhelyre.

.....

.....

.....

Hatóságilag engedélyezett

Végeladás!

Hatóságilag engedélyezett

Berendezés eladó

Más vállalat miatt rőfös és női divataru üzletünket teljesen felszárítjuk és a nagymennyiségű elsőrangú áruraktárunkat készpénzfizetés mellett gyári áron alul kiárusítjuk.

Berendezés eladó

Lőrincz és Tóth — Cluj

Piața Unirii (Főter) 8. szám.

TŐZSDE

Május 27-én

A lej: Zürichben 240-00, Párisban 915, Budapestben 330.

Kolozsvár. A mai napon lanyha, tartózkodó volt a devizapiac. Az árfolyamok a következők:

Bécs 29-90—30-10, Prága 6-28—6-32, Budapest 330—335, Páris 10-70—10-75, Zürich 41-30—41-40, Newyork 212-00—213-00, London 1038—1042, Milánó 8-45—8-50.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 123-50—123-00, Amsterdam 207-75—207-75, Newyork 516-15—516-75, London 2513-75—2513-57, Páris 2605-00—2585-00, Milánó 2060-00—2045-00, Prága 1532-50—1532-50, Budapest 72-62—72-62, Belgrád 860-00—860-00, Bukarest 241-75—240-00, Varsó 99-35—99-45, Bécs 72-75—72-00.

Bukarest. Devizák: Páris 11-78, Berlin 10-38, London 10-38, Newyork 213-25, Milánó 8-53, Zürich 41-31, Bécs 30-00, Prága 6-32.

Bukarest. Valuták: Napoleon 795, német márká 51-60, leva 1-48, török lira 111, font sterling 1040, francia frank 10-75, svájci frank 41-40, olasz lira 8-50, drachma 3-78, dinár 3-32, dollár 213-50, lengyel forint 40-00, osztrák schilling 30-25, magyar korona 30-25, cseh korona 6-35 belga frank 10-50, holland forint 82-00

SPORT

A Haggibbor résztvesz a kolozsvári szövetség által rendezett tenniszversenyen. A Haggibbor tenniszesei nagyban készülnek a kolozsvári szövetség bajnoki tenniszversenyére. Az eddigiek szerint az összes szenior-számokban indulnak a Haggibbor tenniszesei.

Az osztrák bajnokság állása. Az osztrák bajnokság állása a legutóbbi mérkőzések alapján a következő:

	Játszott	Nyert	Vesztett	Előbírtélen	Adott gólt	Kapott gólt	Pontok sz.
1. Hakoah	16	9	4	3	34	21	22
2. Amateure	18	9	4	5	31	25	22
3. Vienna	17	8	4	5	33	23	20
4. Rapid	18	8	4	6	42	35	20
5. Admira	17	7	5	5	36	26	19
6. WAC	17	7	5	5	37	33	19
7. Wacker	17	5	8	4	28	30	18
8. Simmering	17	7	1	9	35	36	15
9. WSC	16	4	4	8	23	28	12
10. Slovan	15	4	4	7	21	30	12
11. Rudolphshügel	18	2	3	13	20	53	7

A Hakoah ezek szerint két mérkőzéssel jobb gólaránnyal vezet az osztrák bajnokságban.

Mi lesz ma? A mai nemzeti ünnep sportprogramja az egyes városokban a következő:

Kolozsvár. KAC—CFR barátságos jótékony-céln mérkőzés a sétatéri sporttelepen.

Marosvásárhelyt Kolozsvár válogatott csapata játsszik revánsmérkőzést az ottani válogatott ellen.

Nagyváradon NAC—Törökvs-mérkőzés lesz a latin olimpiászra kiküldendő nagyváradai játékosok költségeinek fedezésére.

Kolozsvár—Marosvásárhely válogatott mérkőzés lesz ma Marosvásárhelyen. Az intézőbizottság tegnap esti ülésén elhatározták, hogy a mai nemzeti ünnepet felhasználják arra, hogy a Marosvásárhellyel szemben fennálló revánskötelezettségnek eleget tesznek és lejátszzák a régen esedékes válogatott mérkőzést. Mivel a Victoria játékosai nincsenek idehaza, az Univeritateának pedig vasárnap mérkőzése van a Dresdener Sportklubbal, a rendelkezésre álló játékosokból a következőképp állították össze Kolozsvár válogatott csapatát: Szatmáry, Pollák—Kinizsi, Krieshofer II—Braun—Soós (Academia), Szász—Kancsai (Husos)—Fahn—Takács—Marosán (Husos). Tartalékok: Raduch, Léderer és Bacsoni. A csapat Blumberg és Gheorgescu vezetésével a ma reggeli galaci gyorsal utazik Marosvásárhelyre.

Írdessen az Uj Keletben!

K. K. A. S. E.

RÓZSA ÜNNEPÉLYE

Pünkösd vasárnapján. — Református kollégium. Torna ünnepély. — Tánc. — Gyermek-carneval Szencziósi!

Női szépségverseny. I. díj: Éltő kis szópóborju. — II. díj: Éltő kis bárány. — III. díj: Éltő kis szópómalac.

Cigányhangverseny! — Gyermek bábszínház! Zsákfutas! Törpék mérkőzése! Lepényevés!

Két zenekar! Amerikai árverés 100 értékes díjjal! Buffet!

Kezdeté d. u fél 3 órakor. Vége hétfő reggel 6 órakor. — Belépti díj személyenként Lei 40.

VELMA SUCHARD CSOKOLÁDÉKÜLÖNLEGESSÉG

Ki kell költözzünk!

Emiatt kénytelenek vagyunk üzletünket teljesen felosztalni.

Oriási szövet-, selyem-, vászon- és mosóáru -raktárunkat még eddig nem létezett olcsó árakban elárusítjuk.

Heller, Weisz & Molnár

divatáruháza, Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 6.

Fejfájás ellen

migrén és neuralgiás fájdalmak ellen csak a

Neuralgine Jurist

használandó. Ügyeljünk az eredeti csomagolásra. Kapható az összes gyógyszerárakban és drogueriákban. 1844

Ha művészi kiviteletű fa-, vas- vagy réz-butort, zongorát

akar venni, ne sajnálja az utat **Marosvásárhelyre** és tekintse SZÉKELY ÉS RÉTI

ERDELYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS. butortermelt, asztalosok furniárszükségleteiket legolcsóbban itt szerezhetik be

„RASOL IDEAL“

Mégis csak legjobb a késnélküli borotváló por amely az ország legrégebbi gyártmánya, mely most ujjonnan átpreparálva, az arcot nem marja és kellemes hatást hagy utána.

Ovakodjunk az ártalmas utánszatoktól. Csak az „IDEAL“ felírású valódi.

Reszling József fodrász
Cluj, Calea Reg. Ferdinand 30.

Valamit sugok magának:
Farmodont a legjobb a fogának.

Nagy pünkösdi vásár
Elysée
Aruházban, Cluj, Cal. Regele Ferdinand
Wesselényi-utca 22 szám alatt, hol
harisnya és kezttyü
ujdonságok és mindenféle
masamód cikkek
előnyös beszerzés folytán igen olcsó árban árusítatnak.

Ne vásároljon addig
csillárt, míg Kiszlingtől nem kapott árajánlatot. Kiszling Rudolf és Fia — Román csillár és bronzárugyára — Timisoara.

„Express“
Auto garage Atelier mechanic
Str. Londrei (Hosszu) 26. Cluj
Elvállal autó és mindennemű mechanikai szakmába vágó javításokat, villany- és gázmotor szereléseket. — Mindenkor bérautó szolgálat.

Berendezés eladó

